МАЈСТОРИ ГРАФИКЕ ИЗ БЕЧА

24. јун - 6. јул 2013.

Галерија Графички колектив
Београд

austrijski kulturni forum beg

Мајстори графике из Беча

Крајем 20. века у Бечу, графичка уметност је успела да поврати изузетан углед, јер су графичари развили посебан и самосталан ликовни израз. Уз подршку Валтера Кошацког, директора графичке збирке музеја Албертина у Бечу, који је стекао светско име, графичари из Беча наилазили су на признања широм света, између осталог и својим учешћем на међународним бијеналима и тријеналима у Кракову, Љубљани, Варни, Токију, Сеулу и у многим другим градовима. Поред тога, уметничке графике из Аустрије нису излагане само у специјализованим галеријама за графику већ и у многим музејима широм света. Наши графичари се надовезују на дугу традицију квалитетне графичке уметности у Бечу коју настављају и у 21. веку.

Овај наш избор фокусира пет уметника који су данас у животној доби између 70 и 80 година. Они представљају генерацију у коју се убрајају и значајни аутори попут Алфреда Хрдличке, Георга Ајслера, Фрица Мартинца, Рудолфа Шеневалда, затим уметници посвећени дрворезу као Линда Вабер и Ерих Штајнингер, као и стваралаци блиски фантастичном реализму; овом приликом наводимо само неке од њих. Изабрали смо ауторе који су повезани са Србијом или бившом Југославијом, са српском уметношћу и словенском културом.

Наших пет уметника које овде представљамо никада нису деловали као група. Међутим, у целини они формирају снажан уметнички правац у оквиру кога су се уверљиве естетске идеје и мајсторско владање занатом спојили у једну специфичну аустријску уметничку форму: причање прича за столом у гостионици, слике драматичних ситуација, егоцентрична дискусија о „Богу и свету“, апстрактне композиције пуне барокних тензија и психоаналитички обојени коментари чине кључне елементе аустријске уметности.

Врло је интересантно и карактеристично за уметност у Аустрији, посебно за Беч, да је упркос тих бечких особености које карактеришу ова дела, само једна од наших уметница Флорентина Пакоста рођена у Бечу. Хервиг Ценс је рођен у близини Беча, Драго Прелог у Словенији, Хајнрих Хојер у Немачкој, Роберт Хамерштил у Вршцу, у Србији. Али сви су они развили свој карактеристични ликовни израз у Бечу. У Бечу се већ стотинама година развија биосфера која побуђује и подстиче уметнице и уметнике, музичаре, песнике и сликаре на ванредна остварења. Јер слушаоци и посматрачи уметности у Бечу непрекидно осцилују између аплауза као израза одушевљења и обожавања и искрене грдње уметника. Између дивљења и критике, а често се и једно и друго догађа истовремено, уметнице и уметници се крећу својим путем, који публика није увек кадра да прати.

Флорентина Пакоста, рођена 1933. у Бечу, чувена је по бакрорезима, који приказују изобличена, изражајна лица у традицији вајара Франца Ксавијера Месершмита (1736-1783), једног од најфасцинантнијих вајара периода просветитељства. Он је напустио устаљене стазе барокне уметности портрета и од 1770. стварао своје „особене главе“, најпознатију и најефектнију групу радова његовог стваралаштва. Флорентина Пакоста је створила властите парафразе тих фигура, а те фигуре утичу и на монументалне портрете значајних личности из културног живота Беча. Пакостине слике и цртежи спадају у најраније и најрадикалније радове феминистичке уметности у Аустрији. Године 1989. ставила је тачку на свој фигуративни ликовни израз и почела да ствара „тробојне слике“, као коментар на светску политичку ситуацију.

Хајнрих Хојер, рођен 1934. у Померанији, у Немачкој, дошао је у Беч 50-их година 20. века, где је завршио студије и где живи и данас. Он је мајстор акватинте. Његово дело се надовезује на велике традиције апстрактне уметности, које су покренуте 50-их година прошлог века у Немачкој и Француској. Хојерове графике су уједно и документи врсне занатске вештине са суптилним техничким довијањима и ефектима акватинте, а они су и сведоци његовог духовитог, пркосног и понекад тврдоглавог духа. Да би се на примерен начин протумачили Хојерови експерименти са формом и садржајима, потребно је да се посматрач у потпуности препусти индивидуалним асоцијацијама и анотацијама, које ови облици изазивају у његовим властитим мислима. Живео је неколико месеци у манастиру Хиландар, где је реконструисао и штампао старе бакрорезе и дела дубоке штампе.

Херевиг Ценс, рођен 1943. у Химбергу код Беча. Својим аутопортретом у дубокој штампи, 9. новембра 1977. отпочео је своје ремек дело, дневник бакрореза. Још на првој бакарној плочи, на горњем рубу је забележио „страна 1“ и тиме јасно означио да је реч о дугорочном пројекту. До данашњег дана, Ценс на бакарним плочама које су дебљине 5 цм а високе 40 цм свакодневно записује датум, а попуњава их и цртежима, скицама, одломцима реченица, реченицама и речима. На почетку је примењивао само технику ецовања црта, касније је томе додао и акватинту и друге технике. Сваком плочом се штампа тираж од 30 отисака, а плоче одговарајуће године стављају се на један табак. Године 2005. све плоче дневника које су постојале до тог тренутка, одштампао је Бечки мајстор штампарства Курт Цајн на траци дужине око 40 метара, као најдуже дело дубоке штампе на свету. Хервиг Ценс је постао готово опседнут овим дневником, али и другим великим темама којима се бави: Гоја, Шуберт и Света Гора, коју обилази готово сваке године.

Драго Прелог, рођен 1939. у Цељу у Словенији, преселио се у Аустрију 1944. године. Још од својих студентских дана је фасциниран могућностима писма. Своје прве скриптуралне слике је назвао православним писмима. Касније је створио и „личну азбуку“ словима, која су под утицајем и латиничног и ћириличног писма, као и скриптуралне цртеже и „циркуларне слике“. Током 70-их година прошлог века, Прелог је своју дубоку штампу допунио рељефном штампом, а 1988. појавила се његова прва „прелографија“: штампа помоћу шаблона, код које се из пластичног шаблона исецају мале рупе кроз које се касније истискује боја на слику. Прелографија је специфична техника Драга Прелога, којим се прикључује правцу тродимензионалне уметничке графике.

Роберт Хамерштил рођен је 1933. у Вршцу, у Србији. Његов отац је био пекар и иконописац. По окончању Другог светског рата, Роберт Хамерштил као избеглица долази у Аустрију и налази посао као металски радник у тешкој индустрији. Уметност је студирао на курсевима уметности Аустријског савеза синдиката. Инспирисан својим учитељем Робертом Шмитом, коме се дивио, концентрисао се на дрворез. Седамдесетих година прошлог века, име Хамерштила је у Аустрији и Немачкој већ било толико познато, пронашао је мецене и колекционаре који су му омогућили да напусти посао у индустрији и живи као слободан уметник. Тематски, Хамерштилов рад кружи око људи из Вршца, око радника у Аустрији, сиромашних и људи који се боре за бољи живот. Године 2010. отворен је музеј Роберта Хамерштила у Вршцу, у родној згради његове мајке.

Филип Маурер, културолог, критичар уметности, издавач часописа за графику и визуелну културу „Um:Druck“

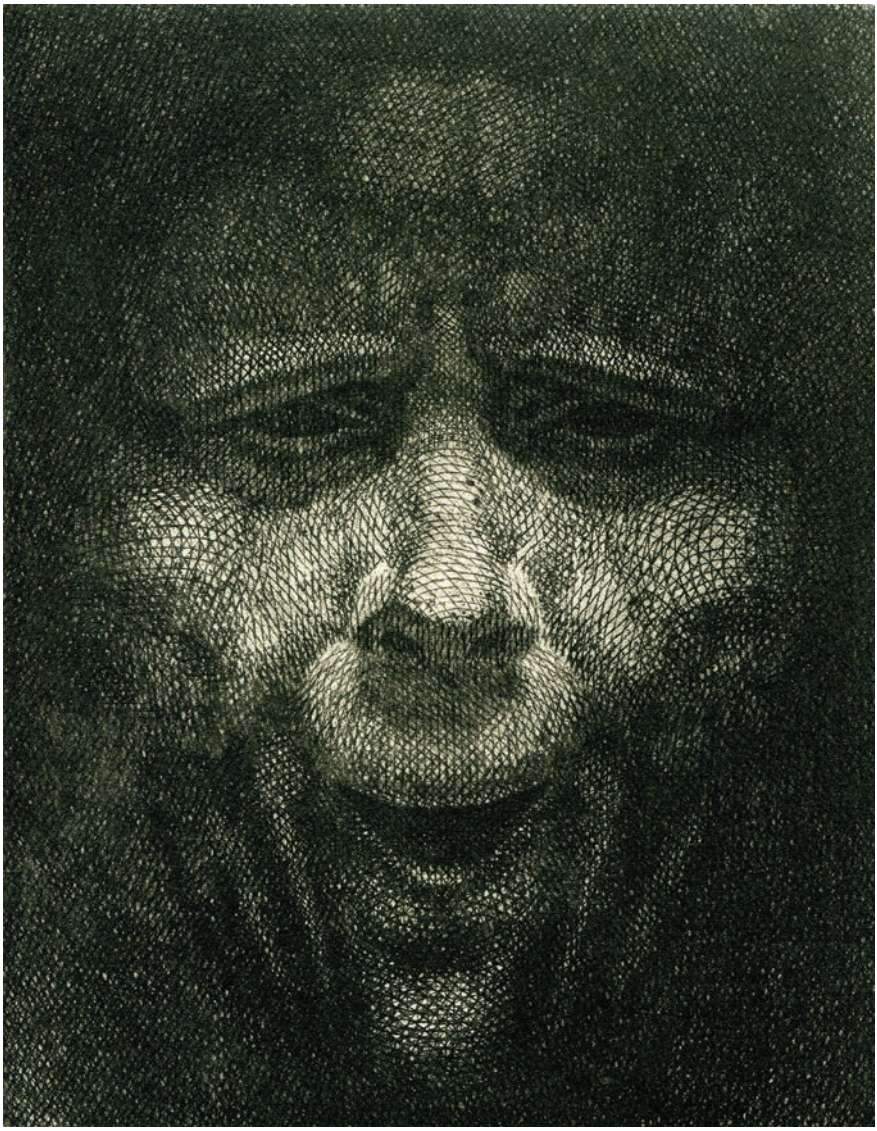

Ist das aber entzückend, 1976, Aus dem Zyklus: Paraphrasen zu F.X.Messerschmidts Charakterköpfen, vernis mou, 36 x 29 cm

Флорентина Пакоста (Florentina Pakosta)

Рођена 1933. у Бечу
1952 – 1956. Академија ликовних уметности у Прагу
1956 – 1960. Академија ликовних уметности у Бечу
1963. Школа ликовних уметности, Париз
Од 1950. залаже се за развој феминистичког ликовног израза у уметности.
Од 1972. парафразе на тему особених глава (Charakterköpfe) Франца Ксавера Месершмита
Од 1989. слике тробојки као реакција на политичке догађаје
Од 1962. изложбе у Бечу, (између осталог 1984. и 2003. у музеју Албертина и 2011. у музеју Леополд), Грац, Салцбург, Минхен, Базел, Рим и др.

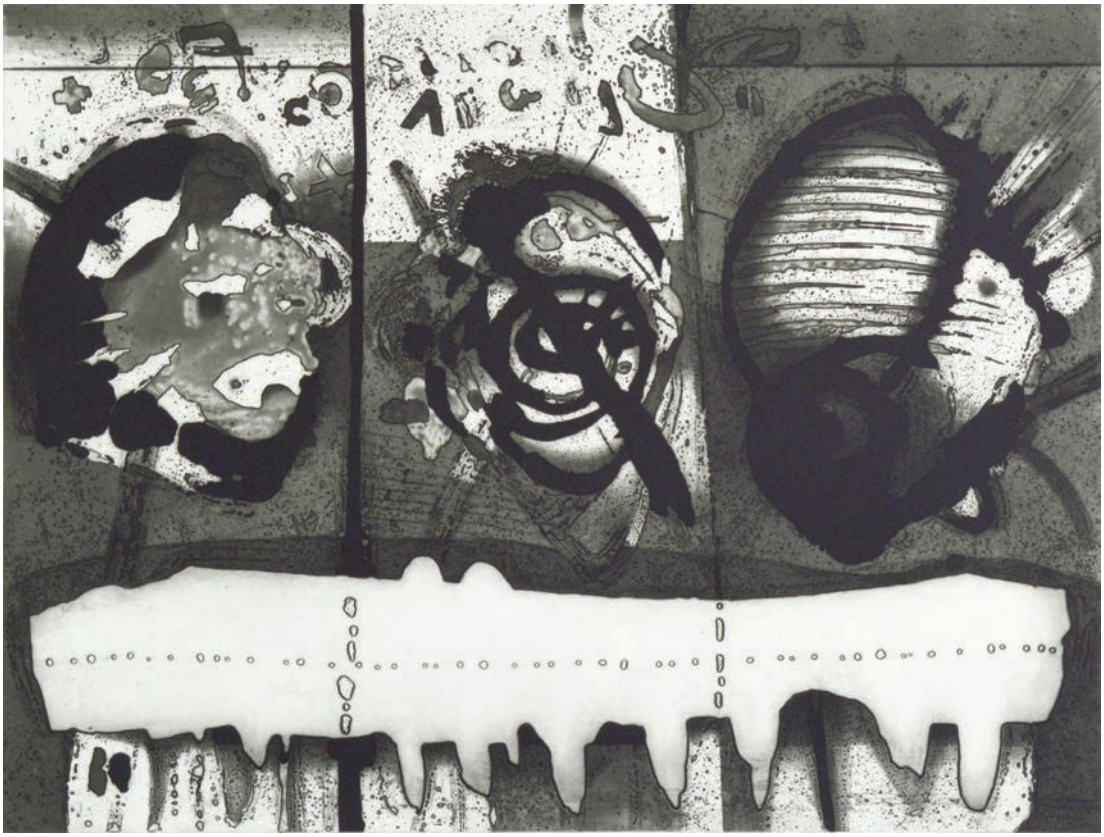

Auslage, 2012, aquatinte, 65 x 85 cm

Хајнрих Хојер (Heinrich Heuer)

Рођен 1934. у Софијенхофу, Померанија, Немачка
1953 – 1956. Академија ликовних уметности у Штутгарту
1957 – 1959. Академија ликовних уметности у Бечу
Од 1962. изложбе у Бечу, Салцбургу, Берлину, Минхену, Бремену, Фиренци, Трсту, Варшави, Загребу, Каиру и др.

Tagebuchjahr, 1979, etching, 70 x 100 cm

Хервиг Ценс (Herwig Zens)

Рођен 1943. у Химбергу код Беча, Доња Аустрија
1961 – 1967. Академија ликовних уметности у Бечу
1987 – 2008. Професор Академије ликовних уметности у Бечу
1965. Прво путовање у Шпанију, 1984 – 1993 пројекције Гоје
1977. Дужи боравак у Грчкој, од онда бројне посете Светој Гори
1990. Први плес смрти, од онда бројне парафразе плесова смрти у Либеку, Базелу, Хрстовљу и др.
Од 1966. изложбе у Бечу (између осталог 2005. у Музеју историје уметности), у Салцбургу, Грацу, Минхену, Франкфурту, Битољу, Пули, Марибору, Копру, Крушевцу, Загребу, Новом Месту, Новом Саду, Шибенику, Целју, Риму, Лондону, Мадриду, Сарагоси, Валенсији, Фуендетодосу (Кућа Гоје), Билбау, Солуну, Истамбулу, Анкари, Вашингтону, Њујорку и др.

T, 1995, aquatinte, collage, linocut, prelography

Драго Прелог (Drago Prelog)

Рођен 1939. у Целју, Словенија
1944. Пресељење у Штајерску, Аустрија
1958 – 1962. Академија ликовних уметности у Бечу
1960. прва изложба у авангардној галерији куратора монсињоре Ото Мауера (Galerie nächst St. Stephan)
1965. Прво путовање у Југославију, како би научио српскохрватски
1968. Изложбе у народном музеју у Лабину и у радничком универзитету у Новом Саду
Од 1970. изложбе у Бечу, Грацу, Салцбургу, Целју, Љубљани, Сарајеву, Ријеци, сајам уметности у Базелу, у Немачкој, Француској, Шведској, Холандији, САД и др.

Urbane Passanten, 1968, woodcut, 65 x 85 cm

Роберт Хамерштил (Robert Hammerstiel)

Рођен 1933. у Вршцу
1944 – 1947. интерниран у југословенске логоре за Немце
1947. Бекство у Аустрију
1954. Аустријско држављанство
1955. Запослен као израђивач калупа у индустрији челика
1958. Награда за уметност Аустријског савеза синдиката
1971. Прво путовање у Банат и у Војводину
2010. Отварање музеја Роберта Хамерштила у Вршцу
Од 1973. изложбе у Бечу (од тога 2009. у музеју Леополд), у Грацу, Салцбургу, Немачкој, Египту, САД и др.

Издавач: Графички колектив Београд, Обилићев венац 27; тел/факс: 2627-785, тел: 3285-923
e-mail: graficki@eunet.rs; www.grafickikolektiv.org; Уредник: Љиљана Ћинкул
Уметнички савет: Бранимир Карановић, Биљана Вуковић, Димитрије Пецић, Владимир Вељашевић и Јелена Јоцић.
Финансијска подршка: Аустријски културни форум, Секретаријат за културу града Београда, Министарство културе и информисања Републике Србије.